

Εκπαιδευτική Ηγεσία και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Αναζητώντας τις συγκλίσεις

Δρ Αραβέλλα Ζαχαρίου

**Πρόεδρος της Επιτροπής για την ΕΑΑ των Ηνωμένων Εθνών (UNECE)
Προϊστάμενη Μονάδας για την Εκπαίδευση το Περιβάλλον και την Αειφόρο
Ανάπτυξη
ΥΠΠΑΝ**

aravella@cytanet.com.cy

Βασικοί άξονες της παρουσίασης:

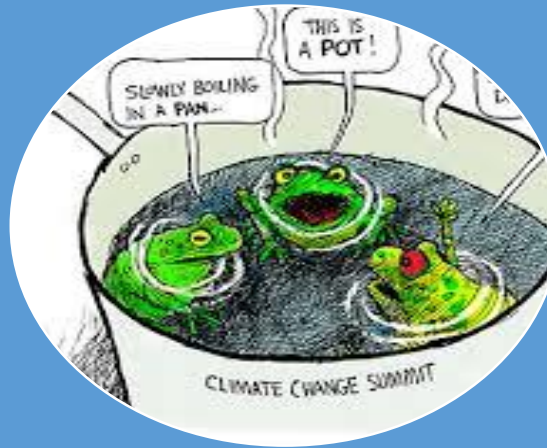

- Γιατί οι στόχοι της Αειφόρου Ανάπτυξης αποτελούν παγκόσμια προτεραιότητα και ζητούμενο (διαπιστώσεις-δεδομένα);
- Τι είναι και που επιδιώκουν οι στόχοι της Αειφόρου Ανάπτυξης;
- Τι είναι η ΕΑΑ και ποιο το ζητούμενό της στο σχολείο;
- Γιατί η ηγεσία (εκπαιδευτική) έχει σημαντικό ρόλο να επιτελέσει προς την κατεύθυνση της επίτευξης της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη;
- Ποιος ο ρόλος της εκπαιδευτικής ηγεσίας στη διαμόρφωση του αειφόρου σχολείου;
- Ποια είναι τα βασικά γνωρίσματα που πρέπει να διαθέτει ο σημερινός ηγέτης για να μετασχηματίσει το σχολείο του σε αειφόρο;
- Υπάρχει ιδανικό μοντέλο ηγεσίας για την προώθηση της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη;
- Ποιες οι προκλήσεις αναφορικά των σημερινών ηγετών (στελεχών εκπαίδευση) για την στήριξη και ενδυνάμωση της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη;

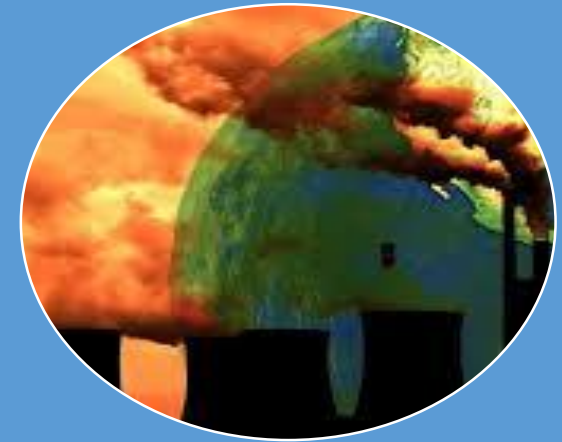
Η ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Καταστροφή της
βιοποικιλότητας

Κλιματική κρίση

Ατμοσφαιρική
ρύπανση

Α' Δημ. Σχολείο Αγγλαντζιάς

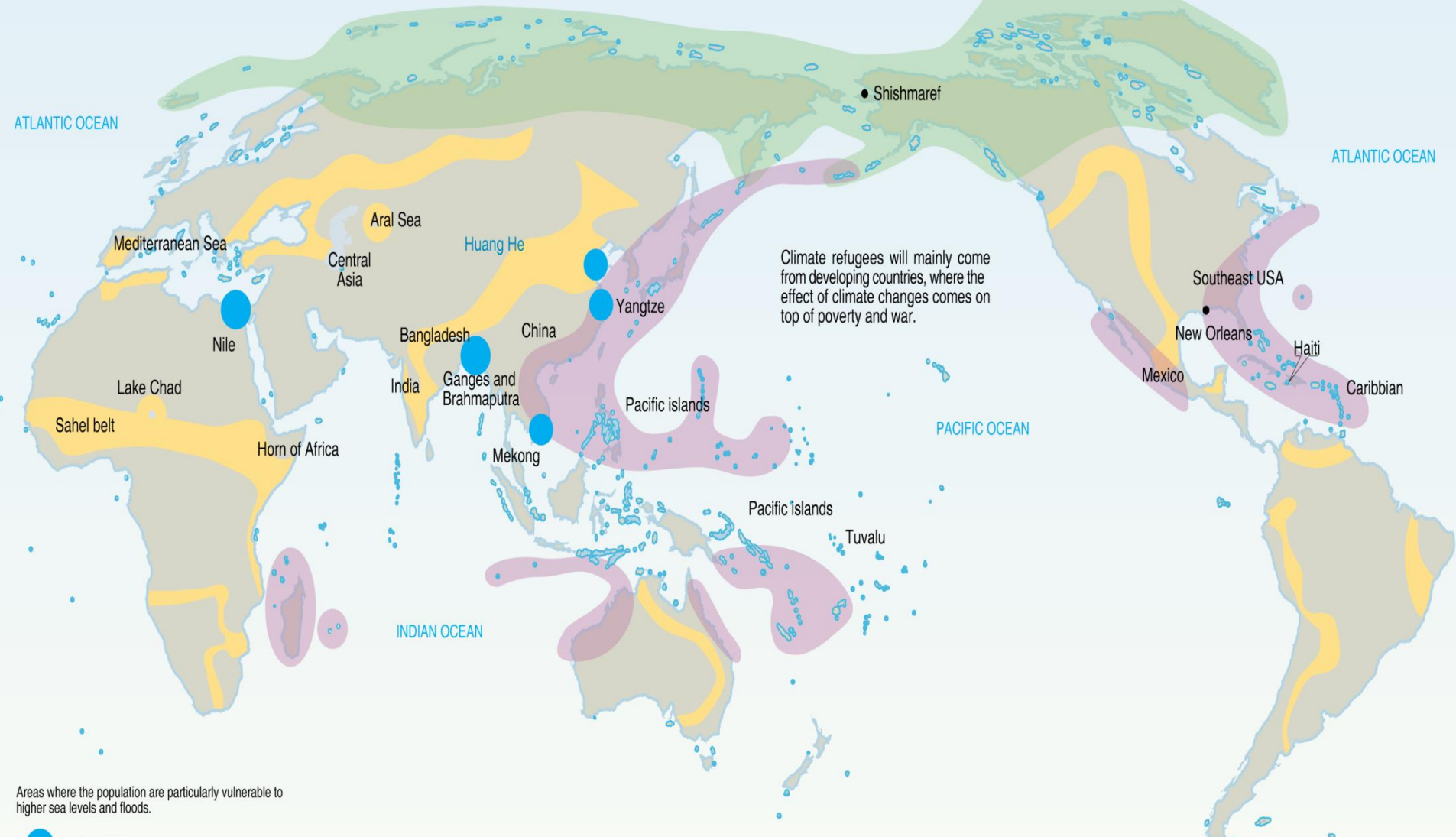
Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ
Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΡΙΣΗ

Δράση της Κύπρου κατά της
Κλιματικής Αλλαγής: «ΤΟ ΚΛΙΜΑ
ΕΚΠΕΜΠΕΙ S.O.S'''

Ε' Δημοτικό Σχολείο Πάφου

Δ' Δημοτικό Σχολείο Αραδίππου

Areas where the population are particularly vulnerable to higher sea levels and floods.

- Great deltas
- Small islands (some will disappear completely)

Coastlines particularly under threat by extreme weather and greater surf

Areas exposed to desertification and drought

Areas exposed to hurricanes

Arctic areas vulnerable to ice and permafrost melting

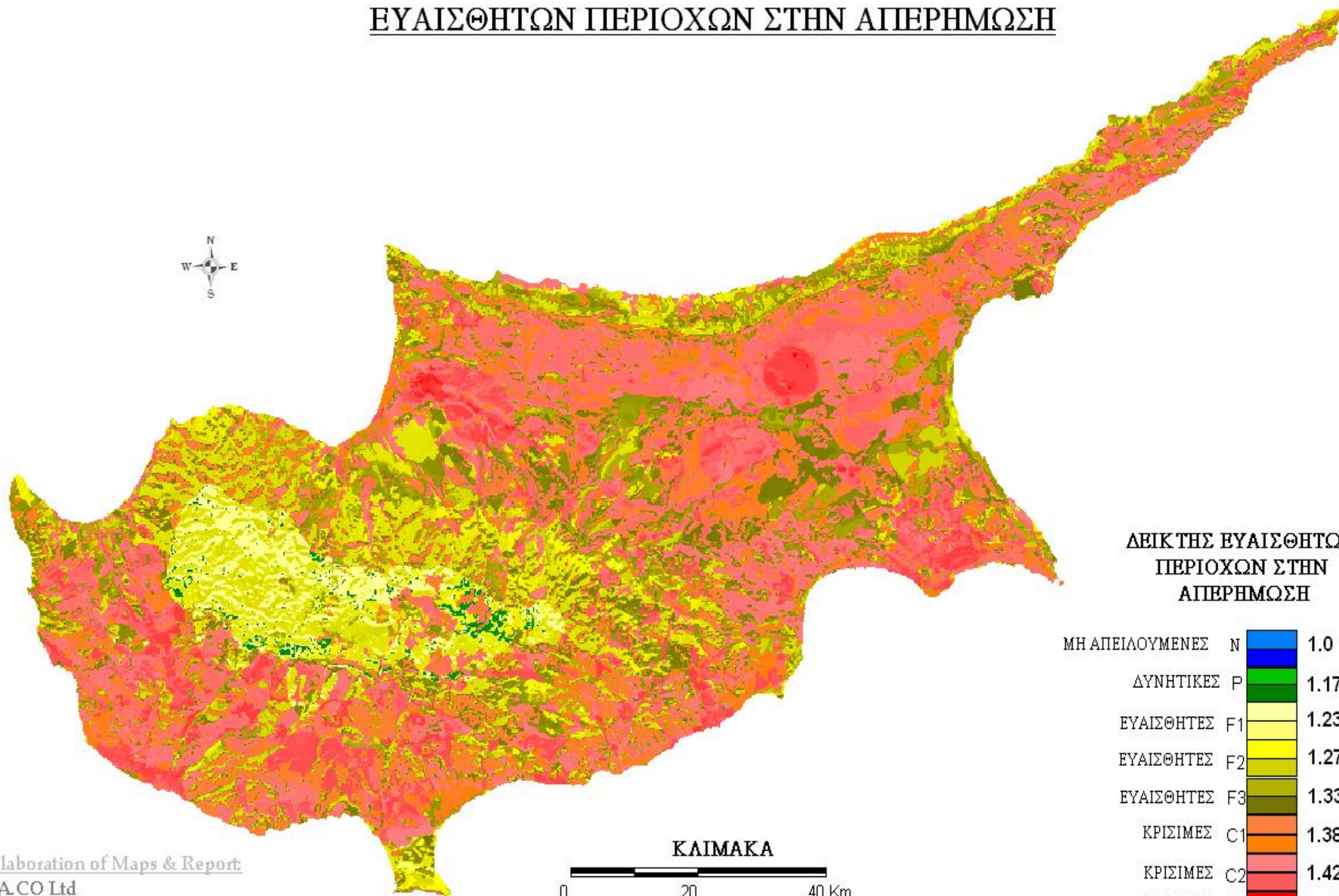
Περιοχές του πλανήτη οι οποίες είναι ευπρόσβλητες σε πλημμύρες, αύξηση της στάθμης της θάλασσας, ξηρασία

Sources: Norman Myers, "Environmental refugees, An emergent security issue", 13. Economic forum, Prague, OSCE, May 2005; Millennium Ecosystem Assessment, 2005; Liser, 2007.

Θεματικές ενότητες	Προηγούμενες τάσεις και προοπτικές	
	Προηγούμενες τάσεις (10-15 έτη)	Προβλέψεις έως το 2030
Προστασία, διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού κεφαλαίου		
Χερσαίες προστατευόμενες περιοχές	Green	Yellow
Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές	Green	Yellow
Προστατευόμενα είδη και ενδιαιτήματα της ΕΕ	Yellow	Yellow
Κοινά είδη (πουλιά και πεταλούδες)	Red	Red
Κατάσταση και υπηρεσίες οικοσυστημάτων	Red	Yellow
Υδάτινα οικοσυστήματα και υγρότοποι	Yellow	Yellow
Υδρομορφολογικές πιέσεις	Red	Yellow
Κατάσταση θαλάσσιων οικοσυστημάτων και βιοποικιλότητας	Yellow	Red
Πιέσεις και επιπτώσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα	Yellow	Red
Αστικοποίηση και χρήσεις γης από τη γεωργία και τη δασοκομία	Red	Red
Κατάσταση του εδάφους	Yellow	Yellow
Ατμοσφαιρική ρύπανση και επιπτώσεις στα οικοσυστήματα	Yellow	Yellow
Χημική ρύπανση και επιπτώσεις στα οικοσυστήματα	Yellow	Red
Κλιματική αλλαγή και επιπτώσεις στα οικοσυστήματα	Red	Red
Αποδοτική από πλευράς πόρων, κυκλική και χαμηλών εκπομπών άνθρακα οικονομία		
Αποδοτικότητα υλικών πόρων	Green	Yellow
Κυκλική χρήση υλικών	Green	Yellow
Παραγωγή αποβλήτων	Yellow	Yellow
Διαχείριση αποβλήτων	Green	Green
Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και προσπάθειες μετριασμού	Green	Yellow
Ενεργειακή αποδοτικότητα	Green	Yellow
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	Green	Yellow
Εκπομπές αέριων ρύπων	Yellow	Yellow
Εκπομπές ρύπων από τη βιομηχανία	Green	Yellow
Καθαρές βιομηχανικές τεχνολογίες και διαδικασίες	Green	Yellow
Εκπομπές χημικών	Yellow	Red
Άντληση υδάτων και πιέσεις στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα	Green	Yellow
Βιώσιμη χρήση των θαλασσίων	Green	Yellow
Προστασία από περιβαλλοντικούς κινδύνους για την υγεία και την ευημερία		
Συγκεντρώσεις αέριων ρύπων	Green	Yellow
Επιπτώσεις της Ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην ανθρώπινη υγεία και ευημερία	Green	Yellow
Έκθεση του πληθυσμού σε περιβαλλοντικό θόρυβο και επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία	Yellow	Red
Διαφύλαξη ήσυχων περιοχών	Yellow	Yellow
Πιέσεις ρύπανσης στο νερό και συνδέσεις με την ανθρώπινη υγεία	Yellow	Yellow
Χημική ρύπανση και κίνδυνοι για την ανθρώπινη υγεία και ευημερία	Yellow	Red
Κίνδυνοι της κλιματικής αλλαγής για την κοινωνία	Red	Red
Στρατηγικές και σχέδια προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή	Green	Green

Το περιβάλλον στην Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπο με πρωτοφανούς κλίμακας προκλήσεις. Απαιτείται επείγοντως αλλαγή κατεύθυνσης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής, την αντιστροφή της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και την διασφάλιση της μελλοντικής ευημερίας (ΕΟΠ, 2020)

ΧΑΡΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΕΡΗΜΩΣΗ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΕΡΗΜΩΣΗ

ΜΗ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΕΣ	N	1.0 - 1.17
ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ	P	1.17 - 1.22
ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ	F1	1.23 - 1.26
ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ	F2	1.27 - 1.32
ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ	F3	1.33 - 1.37
ΚΡΙΣΙΜΕΣ	C1	1.38 - 1.41
ΚΡΙΣΙΜΕΣ	C2	1.42 - 1.53
ΚΡΙΣΙΜΕΣ	C3	> 1.53

ΚΑΙΜΑΚΑ

0 20 40 Km

Elaboration of Maps & Report

I.A.CO Ltd

Environmental and Water Consultants

25 εκατομμύρια περιβαλλοντικοί πρόσφυγες στα μέσα της δεκαετίας του 1990

50 εκατομ. το 2010

200 εκατομ. μέχρι το 2050

Τι είναι οι στόχοι της Αειφόρου Ανάπτυξης και τι επιδιώκου;

Οι 17 στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης

Στόχοι Αειφόρου Ανάπτυξης

- Η δέση αποτελείται από 17 στόχους και 169 ειδικότερους στόχους
- Οι νέοι παγκόσμιοι στόχοι είναι αποτέλεσμα μιας διαδικασίας που ήταν πιο συμμετοχική από ποτέ άλλοτε και διήρκεσε 3 χρόνια με εκατοντάδες συναντήσεις, χιλιάδες έγγραφα και εκατομμύρια άνθρωποι.
- Εγκρίθηκε ομόφωνα και με ενθουσιασμό από όλα σχεδόν τα κράτη κόσμου στις 25 Σεπτεμβρίου 2015
- η προσπάθεια για την υλοποίηση των στόχων θα διαρκέσει μέχρι το 2030

Τι είναι οι στόχοι της Αειφόρου Ανάπτυξης και τι επιδιώκουν;

Οι στόχοι της Αειφόρου Ανάπτυξης δεν αποτελεί εναλλακτική επιλογή, αλλά είναι η μοναδική επιλογή για τη διαμόρφωση ενός κόσμου πιο ειρηνικού και ευημερούντα σε έναν υγιή πλανήτη

Ενιαία και ολιστική θεώρηση της κοινωνικής δικαιοσύνης, της περιβαλλοντικής αειφορίας και της οικονομικής μεγέθυνσης (τρίπτυχο ΚΟΙΝΩΝΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ)

« Δεν υπάρχει PLAN B πέρα από τους στόχους της αειφορίας γιατί δεν υπάρχει PLANET B” (Ban Ki-moon 2016)

Τι είναι οι στόχοι της Αειφόρου Ανάπτυξης και τι επιδιώκουν;

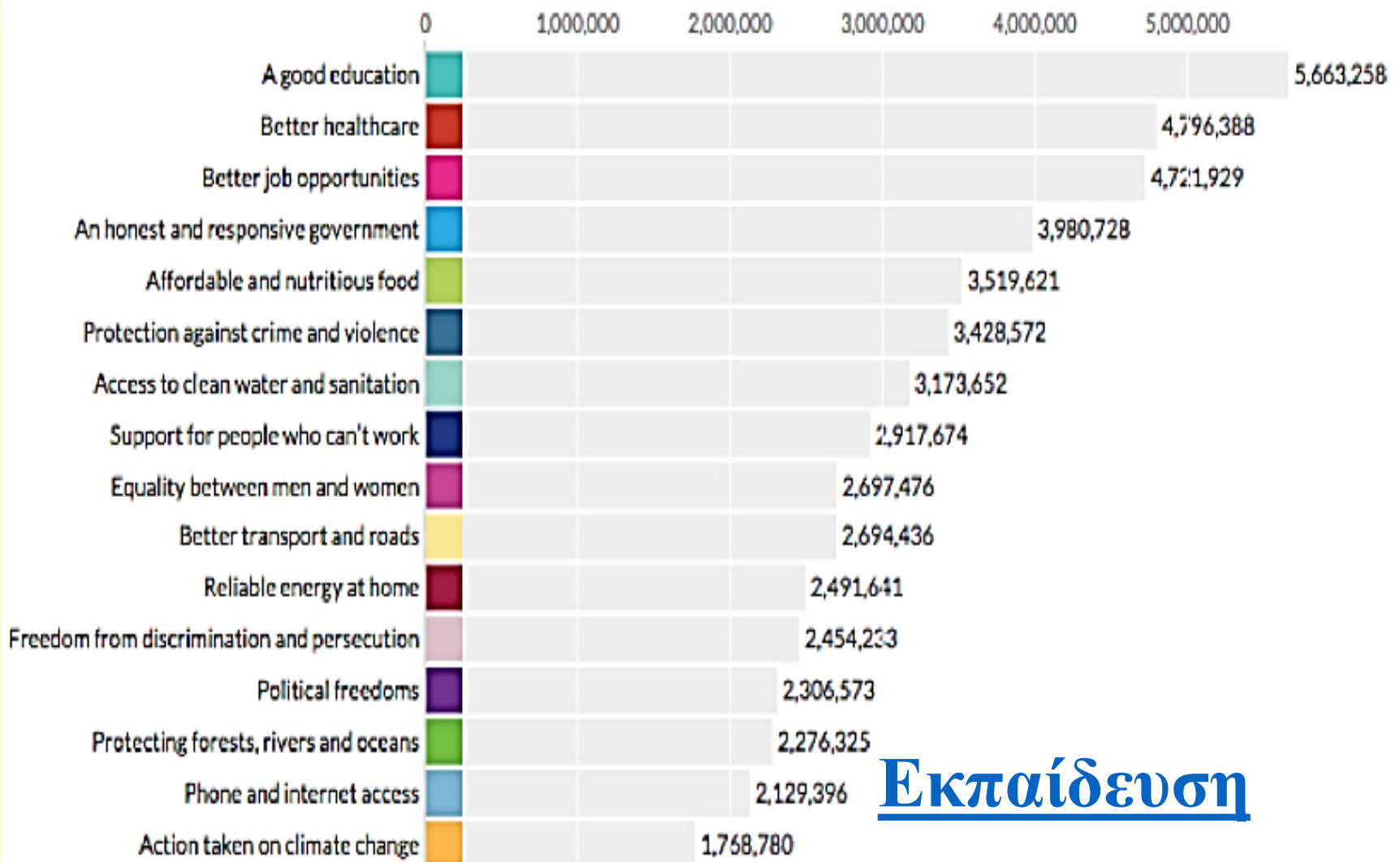
Συστημικότητα
Συνδεσιμότητα
Αλληλεξάρτηση
Διεπιστημονικότητα
Ολιστικότητα
Ενιαιότητα

Αφορούν τον καθένα
και όλους μαζί
Ατομική και
συλλογική δράση
Παγκόσμια Συμμαχία

8,579,371 votes for All Countries & Country Groups / All Genders / All Education Levels / Age Group (All Age Groups)

Εκπαίδευση

171 εκατομμύρια άτομα θα ξέφευγαν από τη φτώχεια εάν όλοι/όλες οι μαθητές/μαθήτριες αποκτούσαν βασικές δεξιότητες ανάγνωσης. Η εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό παράγοντα άμβλυνσης της φτώχειας καθώς προσφέρει τα προσόντα για εύρεση εργασίας και σπάζει τον κύκλο των πρόωρων γάμων της τεκνοποίησης.

Η εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό παράγοντα στις προσπάθειες για τη μείωση του υποσιτισμού και της πείνας. Συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της γεωργικής παραγωγικότητας και των γεωργικών εισοδημάτων. Η γεωργική εκπαίδευση και κατάρτιση αυξάνει τη γεωργική παραγωγικότητα αναπτύσσοντας τις ικανότητες των παραγωγών.

Η εκπαίδευση είναι ένα πολύ δυνατό μέσο για τη βελτίωση της υγείας των ανθρώπων. Οι μορφωμένοι άνθρωποι ενημερώνονται καλύτερα για τις ασθένειες, λαμβάνουν προληπτικά μέτρα, αναγνωρίζουν νωρίς τα σημάδια ασθένειας και τείνουν να χρησιμοποιούν υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης πιο συχνά. Η βασική εκπαίδευση προωθεί τις επιλογές υγιεινού τρόπου ζωής.

Η εκπαίδευση δίνει τη δυνατότητα στα κορίτσια και στις γυναίκες να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους στα σπίτια, στις κοινότητες, στους χώρους εργασίας και στα κέντρα επιρροής.

Η εκπαίδευση και τα ενημερωτικά προγράμματα αποτελούν τα μέσα για τη διαμόρφωση κατάλληλης κουλτούρας και συμπεριφοράς όσον αφορά στη διαχείριση νερού, στη χρήση πόσιμου νερού και στην αναβάθμιση των αποχετευτικών συστημάτων.

Η εκπαίδευση παρέχει τις κατάλληλες γνώσεις και αναπτύσσει τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε τα άτομα να επιλέγουν αειφόρες συμπεριφορές και να έχουν ενεργειακή συνείδηση.

Με καλύτερη εκπαίδευση οι άνθρωποι από παραδοσιακά μειονεκτούντες κοινότητες είναι σε θέση να υποστηρίζουν τα δικαιώματά και τις ανάγκες τους, να αναβαθμίζουν την οικονομική και κοινωνική ζωή τους και να περιορίζουν την ανισότητα στις κοινωνίες τους.

Η ανάπτυξη της ικανότητας των ατόμων να αξιολογούν τον κόσμο γύρω τους και τις συμπεριφορές και τις πολιτικές που επηρεάζουν το περιβάλλον συμβάλλει στην επιδίωξη της αειφορίας των πόλεων και κοινοτήτων.

Μέσω της εκπαίδευσης διαμορφώνονται πολίτες οι οποίοι εργάζονται την αειφόρο διαχείριση των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων.

Η εκπαίδευση συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση και στην αλλαγή πεποιθήσεων και συμπεριφορών απέναντι αειφόρο χρήση των δασών και των οικοσυστημάτων (δασική συνείδηση).

Μέσω της εκπαίδευσης επιτυγχάνεται η ανάπτυξη υπεύθυνης καταναλωτικής συνείδησης, η οποία καθοδηγεί τα άτομα σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνες επιλογές.

Η εκπαίδευση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των αξιών των μελλοντικών γενεών, βοηθά τους ανθρώπους να κατανοήσουν τη δημοκρατία και να την προασπίσουν. Προωθεί την υιοθέτηση της ταυτότητας του ενεργού πολίτη και τη συμμετοχή σε δημοκρατικές διαδικασίες.

Η εκπαίδευση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον περιορισμό των αιτιών και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και παρέχει τα κατάλληλα εφόδια στα άτομα να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τις φυσικές καταστροφές και τις συνέπειές τους.

Οι συνεργασίες μεταξύ κυβερνήσεων, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη της ποιοτικής εκπαίδευσης. Και της αειφόρου ανάπτυξης εν γένει.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ρόλο της εκπαίδευσης ως παράγοντας ανάπτυξης της καινοτομίας και απορρόφησης της τεχνολογικής πρόοδου.

**Να σκεφτόμαστε πέρα και έξω
από το συγκεκριμένο, το
οριζόμενο ως σωστό (ακόμα και
περιβαλλοντικό...)**

**Να σκεφτόμαστε πέρα και έξω
από τα όρια και πλαίσια που οι
άλλοι μας ορίζουν ως σωστά**

Τα σχολεία είναι οι χώροι που μπορούν να εμπλέξουν τα παιδιά, τους γονείς και την κοινωνία των πολιτών στις δράσεις εκείνες οι οποίες μπορούν να επιφέρουν τις επιθυμητές αλλαγές για τη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία και στη διαμόρφωση δίκαιων και αειφόρων κοινωνιών

Ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων που θα ενισχύσει την εκπαιδευτική κοινότητα στην ανάπτυξη, αλλά και αξιολόγηση των γνώσεων, ικανοτήτων και στάσεων που αφορούν στην κλιματική αλλαγή και αειφόρο ανάπτυξη.

Αναδιαμόρφωση των σχολικών κτηρίων, αλλά και των λειτουργιών του, ώστε να καταστούν αειφόρα

Μετασηματιστικά μαθησιακά περιβάλλοντα τα οποία θα ενθαρρύνουν τους/τις εκπαιδευμένους/ες να καταστούν φορείς αλλαγής. Οι μαθησιακοί οργανισμοί να εναρμονισθούν με τις αρχές της αειφορίας στη βάση των βασικών λειτουργιών του σχολείου περιεχόμενα, παιδαγωγική, διοίκηση σχολείου

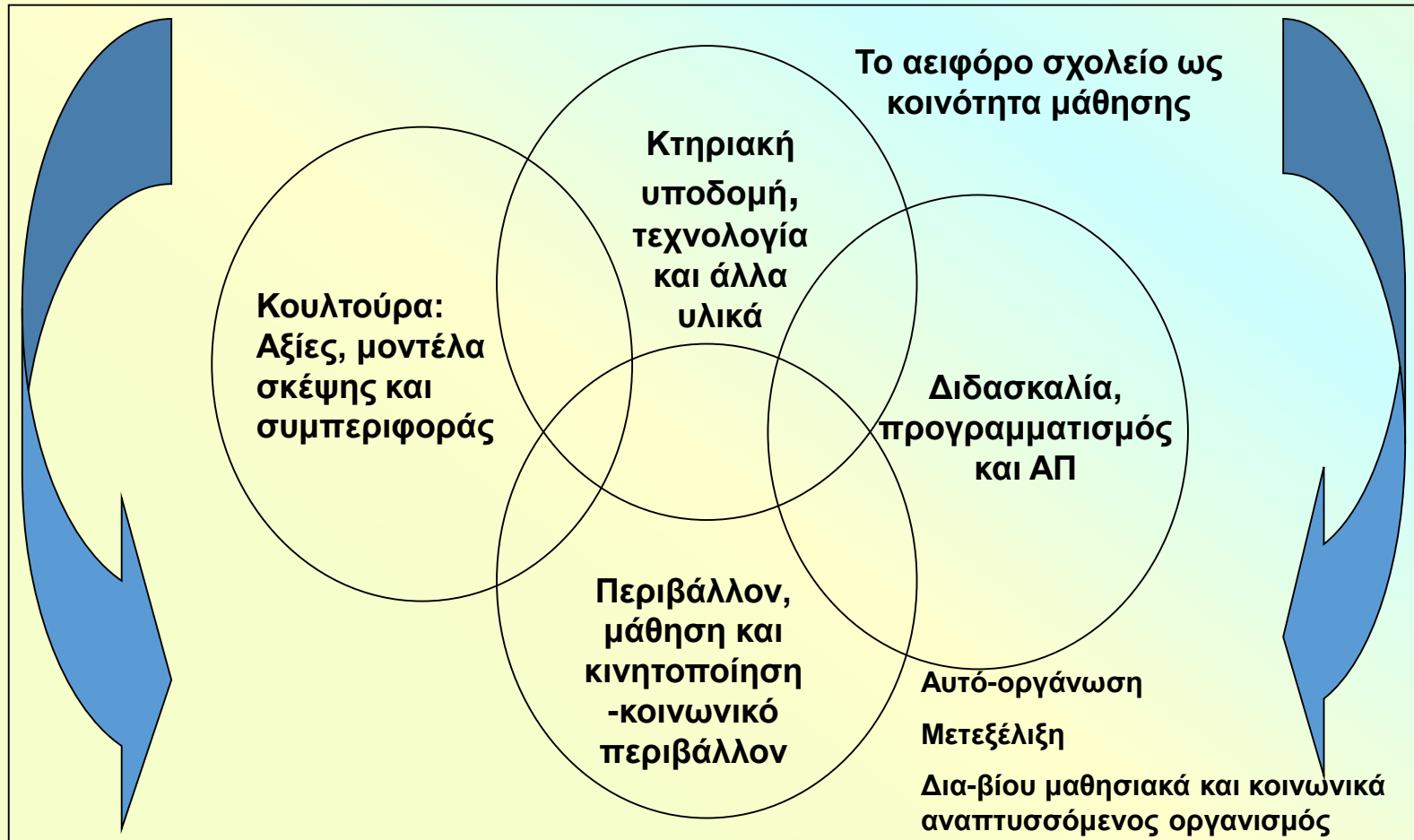
Ποιοτική Εκπαίδευση: Η διδασκαλία και μάθηση για την ΕΑΑ να διασυνδεθεί με την διαχείριση, την οργάνωση και τις ευρύτερες λειτουργίες του σχολείου

Ολιστική προσέγγιση των Οργανισμών (Whole Institution Approach): Ο κάθε εκπαιδευτικός οργανισμός να καταστεί κοινότητα μάθησης για την αειφορία. Αυτό απαιτεί την καθιέρωση μιας νεάς σχολικής κουλτούρας προς την κατεύθυνση της αειφορίας, η οποία προϋποθέτει την ενσωμάτωση της αειφορίας στην εκπαιδευτική πολιτική του οργανισμού

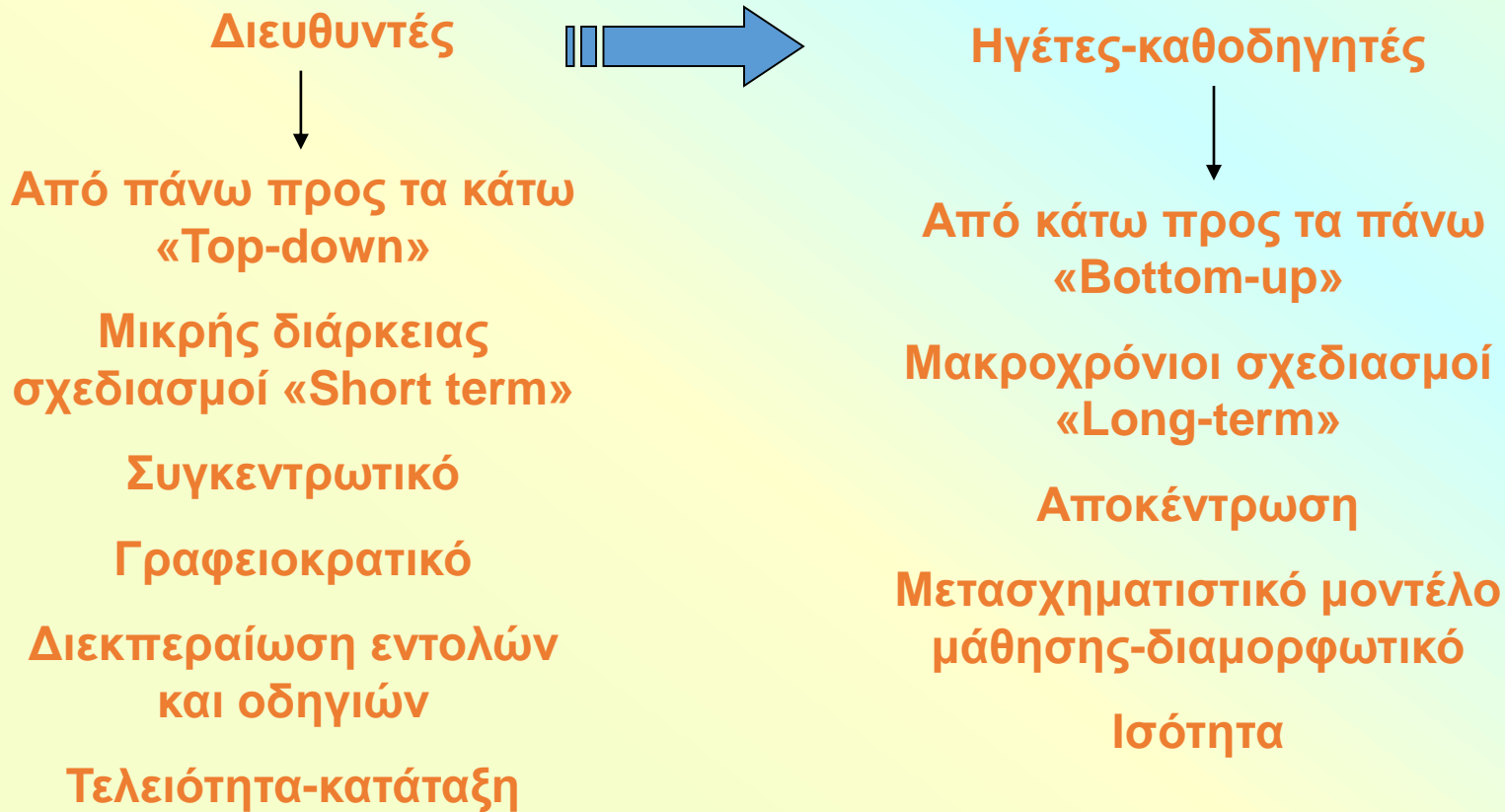
Ποιο το ζητούμενο των διεθνών πολιτικών σε σχέση με την ΕΑΑ;

ΔΕΙΦΟΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Ένα «έξυπνο» σχολείο το οποίο για να μπορέσει να λειτουργήσει θα πρέπει να αποτελέσει «κοινότητα μάθησης» (Learning Community)= δημιουργία κοινού οράματος, στόχων και αξιών, αλλαγή στη μάθηση, αλλαγή στο πλαίσιο λειτουργίας της ηγεσίας και της οργάνωσης και των προσανατολισμών του σχολείου.

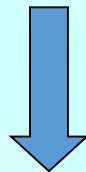

- Προϋποθέτει νέους ρόλους για τη διεύθυνση: Μετάβαση από το μοντέλο του **διευθυντή-διοικητικού-επόπτη**, στο μοντέλο του **ηγέτη-καθοδηγητική, οραματιστή**.

Τι πρέπει να λαμβάνει υπόψη ο ηγέτης του Αειφόρου Σχολείου;

- Σχηματοποίηση μιας στρατηγικής με όραμα και προσανατολισμό
- Μετάφραση της Στρατηγικής σε πράξη
- Συμμαχίες-συνεργασίες
- Προσδιορισμός αποτελεσματικών σημείων παρέμβασης
- Ανάπτυξη Στρατηγικών Ικανοτήτων

Davies, B. & Davies, B. (2004)

➔ Στο πλαίσιο μιας τέτοιας ηγεσίας εκείνο το οποίο απαιτείται είναι ένα σχολείο στο οποίο θα επιχειρηθούν **«αλλαγές δευτέρου βαθμού»** (second class changes) **θεσμικές, λειτουργικές, οργανωτικές** (Institutional, operational, functional)

Αλλαγή φιλοσοφίας, στόχων και επιδιώξεων, ρόλων

➔ Κατάργηση των **«αλλαγών πρώτου βαθμού»** μέσω των οποίων επιδιώκεται η μερική αποσπασματική, περιφερειακή και περιθωριακή ενσωμάτωση καινοτομιών ως ο «μανδύας» προώθησης αλλαγών που συντηρούν το κατεστημένο (περιβαλλοντικές δραστηριότητες, εκδηλώσεις, προγράμματα).

Ποια τα γνωρίσματα του ηγέτη ως φορέα αλλαγής για το Αειφόρο Σχολείο;

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΡΑΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

- Η αειφόρος ανάπτυξη στο επίκεντρο της αποστολής του σχολείου που θα διαποτίζει όλες τις πτυχές του (Αναλυτικό Πρόγραμμα, Πολιτική, Κουλτούρα) αλλά και τις εξωτερικές του σχέσεις.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

- Δημιουργία ευκαιριών σε όλο το προσωπικό του σχολείου για να μπορέσει να κατανοήσει τις αρχές της ΕΑΑ.
- Ενίσχυση της ικανότητας των εκπαιδευτικών να εφαρμόσουν τις αρχές αυτές στη μαθησιακή τους πορεία.
- Διοικητική και τεχνική υποστήριξη όλου του προσωπικού του σχολείου ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επάρκεια στη μεταφορά της ΕΑΑ στη δική τους πρακτική και πλαίσιο λειτουργίας μέσα στο σχολείο.

ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ (ΣΧΟΛΕΙΟΥ)

- Ουσιαστική συνεργασία και επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη του σχολείου με την κοινότητα και άλλες ομάδες, φορείς και οργανισμούς.
- Κριτική, έρευνα, αναστοχασμός και διάλογος σε ζητήματα, υποθέσεις, πεποιθήσεις, αξίες και αναζήτηση εναλλακτικών προσεγγίσεων που αφορούν την ΕΑΑ.
- Ευκαιρίες στα μέλη του να δεχτούν επιδράσεις και να επιδράσουν στον εργασιακό τους χώρο και στην εργασία τους.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Έμφαση στη διδασκαλία, στη μάθηση και στη διαχείριση για την ΕΑΑ, που μπορεί να αναπτυχθεί μέσω μιας συνεκτικής τοποθέτησης σε ότι αφορά την ΕΑΑ στο σχολείο (στόχοι, πολιτική του σχολείου).

Παραπρόγραμμα, επαγγελματική ανάπτυξη, εσωτερικές και εξωτερικές σχέσεις είναι ευθυγραμμισμένα προς την κατεύθυνση της ΕΑΑ).

Παροχή πόρων για εφαρμογή πρακτικών για την ΕΑΑ.

Παρακολούθηση της προόδου που συντελείται στην υλοποίηση της ΕΑΑ

- Η αυτοπεποίθηση των διευθυντών να διοικήσουν ένα αειφόρο σχολείο είναι σημαντικά πολύ μικρότερη σε σχέση με τη διοίκηση ενός παραδοσιακού σχολείου.
- Από την πλειονότητα των Διευθυντών υπάρχουν σημαντικές παρανοήσεις αναφορικά με έννοια του αειφόρου σχολείου το οποίο εξισώνεται με την περιβαλλοντική εκπαίδευση και τα οικολογικά σχολεία.
- Τα πιο δημοφιλή ζητήματα αειφορίας που προωθούνται στο σχολείο σχετίζονται με θέματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και λιγότερο με τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές πτυχές της αειφορίας.
- Καταστροφή των δασών
- **Προσφυγιά**
- Έλλειψη πόσιμου νερού
- Ρύπανση των θαλασσών
- Απορρίμματα
- Αναγνωρίζουν ως λιγότερα σημαντικά χαρακτηριστικά για τον ηγέτη του αειφόρου σχολείου τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στον διοικητικό του ρόλο.

Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάληψη πρωτοβουλίας από την πλευρά των Διευθυντών για τη διαμόρφωση του αειφόρου σχολείου

Στυλ ηγεσίας

Υποδομές

Πόροι και Μέσα

Εκπαίδευση κατάρτιση

Αυτονομία Σχολικών Μονάδων

Γραφειοκρατικό σύστημα

Βεβαρημένο πρόγραμμα του Διευθυντή με διοικητικά καθήκοντα

Όραμα του Διευθυντή

Προθυμία εκπαιδευτικής κοινότητας να συνδράμει

**ΠΟΙΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΗΓΕΣΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΔΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ;**

Ποιες προκλήσεις θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε σε σχέση με την ΕΑΑ και την ηγεσία;

- **Είναι τα εκπαιδευτικά συστήματα και οι θεσμοί κατάλληλα προετοιμασμένοι και ικανοί να αναπροσαρμόσουν να στηρίξουν ηγέτες που μπορούν να αναπροσαρμόσουν τα προγράμμάτα, τις υποδομές και τη λειτουργία των σχολείων τους με τρόπο που να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα της αειφορίας συστημικά, ειδικά στην μετά πανδημία εποχή.**
- **Σε μια εποχή όπου διαπιστώνεται έλλειμα ηγεσίας (πολυεπίπεδα-κράτη, οργανισμούς, σχολεία κλ.π) σε τι είδους ηγεσίες πρέπει να επενδύσουμε για να μας καθοδηγήσουν στη διαμόρφωση ανθεκτικών, δίκαιων και αειφόρων κοινωνιών.**
- **Είναι τα ισχύοντα μοντέλα ηγεσίας επαρκή για το ζητούμενο του ηγέτη που θα ηγηθεί του αειφόρου σχολείου;**
- **Ποιες αλλαγές θα πρέπει να γίνουν στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και σε ποιο επίπεδα, ώστε τα σχολεία να μετασχηματισθούν σε ανοικτές κοινότητες μάθησης για την αειφορία;**
- **Σε τι είδους εκπαίδευση και κατάρτιση των ηγετών σε σχέση με την προώθηση της ΕΑΑ θα πρέπει να επενδύσουμε;**

Ζητείται ηγεσία (και εκπαιδευτική ηγεσία) σε έναν κόσμο που αλλάζει και η μόνη του επιλογή είναι ο δρόμος προς την αειφορία

Εκπαιδευτική Ηγεσία και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Αναζητώντας τις συγκλίσεις

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!!!

Δρ Αραβέλλα Ζαχαρίου

**Πρόεδρος της Επιτροπής για την ΕΑΑ των Ηνωμένων Εθνών (UNECE)
Προϊστάμενη Μονάδας για την Εκπαίδευση το Περιβάλλον και την Αειφόρο
Ανάπτυξη
ΥΠΠΑΝ**

aravella@cytanet.com.cy